

Sažetak

Postignuća Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA) u 2024. pokazala su predanost jačanju stabilnosti i otpornosti bankarskog sektora EU-a. EBA je ispunila 93 % zadaća navedenih u svojem programu rada za 2024., čime je istaknula nepokolebljivu predanost svojim regulatornim odgovornostima.

EBA je 2024. ostvarila znatan napredak u provedbi reformi Basel III u Europskoj uniji, kako bi se osigurala otpornost banaka u budućim krizama i ojačao financijski sustav. EBA se usredotočila na poboljšanje jedinstvenih pravila izdavanjem smjernica i tehničkih standarda o ključnim bankarskim temama kao što su kreditni, tržišni i operativni rizik. EBA je doprinijela i europskom zelenom planu s pomoću napretka u integraciji održivog financiranja, izdavanjem smjernica i izvješća o ESG rizicima, manipulativnom zelenom marketingu i analizi scenarija, čime je pokazala svoju predanost uključivanju okolišnih i socijalnih pitanja u bonitetne okvire. Nadležno tijelo bavilo se i pitanjem proporcionalnosti i usredotočilo se na smanjenje regulatornih opterećenja za manje banke, uz istodobno zadržavanje bonitetnih ciljeva, te je nastavilo s izvršavanjem mandata u skladu s propisima o investicijskim društvima (IFR/IFD). Kad je riječ o jačanju jedinstvenih pravila, EBA se bavila instrumentima kapitala i regulatornim preklapanjem putem izvješća i ažuriranih smjernica, među ostalim o redovnom osnovnom kapitalu (CET1), TLAC-u/MREL-u i likvidnosnim standardima. Procijenila je elemente kao što je omjer neto stabilnih izvora financiranja (NSFR) i zaključila da nisu potrebne značajne zakonodavne izmjene. Rad na 2. stupu uključivao je analizu utjecaja kamatnog rizika i ažuriranje smjernica za nadzornu provjeru (SREP), a aktivnosti ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima nastavile su se u odnosu na kreditni i tržišni rizik. Kada je riječ o upravljanju, zajedničke smjernice europskih nadzornih tijela poboljšale su međusektorsku komunikaciju o procjenama sposobnosti i primjerenosti. EBA se bavila i politikama primitaka, objavljivala izvješća o rodnoj neutralnosti i osobama s visokim primanjima te je započela s godišnjim praćenjem tržišnog udjela banaka izvan EU-a i izloženostima stranim valutama te je poboljšala transparentnost i razumijevanje rizika u cijelom bankarskom sektoru EU-a.

EBA se usredotočila na praćenje financijske stabilnosti u uvjetima visokih kamatnih stopa, sporog rasta i geopolitičke nesigurnosti, s posebnim naglaskom na utjecaj na bankarski sektor. EBA je 2024. objavila dva izdanja svojeg Izvješća o procjeni rizika, jedno u proljeće i jedno u jesen, a potonje je bilo popraćeno objavom rezultata postupka ispitivanja transparentnosti na razini EU-a. EBA je ažurirala i svoju metodologiju za testiranje otpornosti na stres uključivanjem novih elemenata kao što su projekcije neto prihoda od naknada i provizija i osjetljivost na tržišni rizik. Osim toga, EBA je provela jednokratno testiranje otpornosti na stres u vezi s klimatskim rizicima kako bi procijenila otpornost financijskog sektora u scenarijima paketa Spretni za 55 % (eng. *Fit-for-55*), koji pokazuje ograničen učinak tranzicijskih rizika, ali moguće poremećaje u kombinaciji s makroekonomskim čimbenicima. EBA radi i na postupnoj integraciji klimatskih rizika u okvir za testiranje otpornosti na stres na razini cijelog EU-a. Počevši od 2027. primjenjivat će kombinirani pristup kojim se procjenjuje i adekvatnost kapitala i otpornost poslovnog modela, uz istodobno osiguravanje usklađenosti s postojećim metodologijama testiranja otpornosti na stres.

EBA je 2024. nastavila unaprjeđivati svoju podatkovnu strategiju kako bi poboljšala prikupljanje, upotrebu i širenje regulatornih podataka putem svoje platforme EUCLID, omogućujući bolji protok podataka i pristup visokokvalitetnim saznanjima. EBA je dionicima pružila alate za vizualizaciju i usporedbu ključnih financijskih podataka iz više od 9500 točaka podataka u 123 banke, čime je doprinijela povećanju transparentnosti i tržišne discipline. Također je podupirala analize utemeljene na podacima i odgovorila na pozive na davanje savjeta o financiranju i izloženosti banaka EU-a. EBA je počela prilagođavati platformu EUCLID radi obuhvaćanja novih vrsta subjekata koji podnose izvješća, kao što su oni uključeni u Uredbu MiCA i Uredbu o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA). EBA je ostvarila napredak i u uvođenju podatkovnog centra za 3. stup te je radila na poboljšanju integriranog izvješćivanja, uključujući upravljačku strukturu i poboljšanja Modela podatkovnih točaka (DPM 2.0) radi bolje učinkovitosti izvješćivanja. EBA je uvela i nove alate kako bi osigurala bolju kvalitetu i dosljednost podataka te se uskladila sa stalnim naporima u pogledu objave nadzornih podataka i transparentnosti propisa EU-a o bankarstvu.

Tijekom 2024. europska nadzorna tijela pojačala su svoje napore u provedbi Uredbe o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA), pripremajući se za potpunu primjenu okvira od 2025. Ključne aktivnosti uključivale su unaprjeđenje nadzora nad trećim stranama pružateljima ključnih IKT usluga uspostavom upravljačkih struktura i razvojem metodologija za zadaće nadzora. Europska nadzorna tijela pokrenula su i programe osposobljavanja za osoblje i financijske subjekte u svrhu stjecanja potrebnih sposobnosti. U skladu s ublažavanjem sistemskih kiberrizika u EU-u europska nadzorna tijela uvela su Okvir EU-a za koordinaciju sistemskih kiberincidenata (EU-SCICF) kako bi se poboljšala koordinacija među financijskim tijelima i ublažili kiberrizici za financijsku stabilnost. U prosincu 2024. objavljena je i zajednička izjava europskih nadzornih tijela kojom se financijski subjekti usmjeravaju na nove zahtjeve, posebno u pogledu izvješćivanja o IKT incidentima i trećim stranama koje su pružatelji usluga.

Uredba o tržištima kriptovaluta (MiCA) stupila je na snagu 2023., a njezina potpuna primjena započela je 2024. EBA je 2024. donijela 20 tehničkih standarda i smjernica za poboljšanje zaštite potrošača, upravljanja i bonitetne otpornosti za tržišta kriptovaluta. EBA je također razvila okvir za nadzor značajnih tokena vezanih uz imovinu (ART-ova) i tokena e-novca (EMT-ova), uključujući alate za razmjenu informacija i predloške za nadzorne postupke. Stalni odbor za kriptovalutu (CASC) zamijenio je privremenu Koordinacijsku skupinu za nadzor kriptovaluta (CSCG) kako bi pomogao u razmjeni znanja i nadzornoj konvergenciji. Osim toga, EBA je objavila izjave kako bi podsjetila izdavatelje i potrošače na nove zahtjeve Uredbe o tržištima kriptovaluta (MiCA), isticanjem ključnih tema na koje nadzorna tijela trebaju obratiti pozornost i jačanjem dosljedne primjene regulatornog okvira u cijelom EU-u. EBA je dovršila i pripremne radnje za svoje druge odgovornosti u okviru Uredbe MiCA, uključujući davanje neobvezujućih mišljenja o klasifikaciji kriptovaluta i izvršavanje privremenih ovlasti za intervenciju.

EBA je 2024. stavila veći naglasak na inovacije, zaštitu potrošača i prelazak na novi okvir za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (SPNFT). EBA je pratila nove financijske tehnologije, uključujući decentralizirano financiranje, umjetnu inteligenciju (UI) / aplikacije za strojno učenje i kriptovalutu te je istodobno procjenjivala rizike povezane s njima, kao što su operativna pitanja i pitanja zaštite potrošača. Objavila je izvješća o tokeniziranim depozitima, decentraliziranim financijama (DeFi) i utjecaju umjetne inteligencije na bankarski sektor, kao i smjernice o regulatornoj dosljednosti u digitalnim financijama. Osim toga, EBA je dala prednost

zaštiti potrošača tako što je pratila nebankovne zajmodavce i rješavanje pritužbi te je poduzela korake kako bi osigurala pravedan pristup financijskim uslugama. EBA je predvodila napore za standardizaciju praksi SPNFT-a, suzbijanje novih rizika povezanih s financijskim kriminalom te je koordinirala provedbu novih regulatornih mjera s nacionalnim tijelima. Započela je i s pripremama za prijelaz na novi okvir EU-a za SPNFT, čime se doprinijelo osnivanju novog europskog Tijela za sprečavanje pranja novca (AMLA), koje bi do 2025. trebalo preuzeti odgovornosti u pogledu sprječavanja pranja novca.